

પત્ર ક્રમાંક :- મ ૧૩/૩૫૦૭
જિલ્લા શિક્ષણાધિકારીશ્રી ની કચેરી
નડિયાદ, જિ. ખેડા
તારીખ :- ૨૭/૦૬/૨૦૨૨

પ્રતિ,

આચાર્ય શ્રી

માધ્યમિક / ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળાઓ (સરકારી/ગ્રાન્ટેડ/નોન-ગ્રાન્ટેડ તમામ)

જિલ્લો - ખેડા

વિષય: ૩૦ મી રાષ્ટ્રીય બાળ વિજ્ઞાન પરિષદ કાર્યક્રમ ૨૦૨૨ માં ભાગ લેવા અંતર્ગત
સંદર્ભ :- ૧. સંયુક્ત શિક્ષણ નિયામક શ્રી, માધ્યમિક, કમિશનર શાળાઓની કચેરી નો પત્ર ક્રમાંક :-
ધ/માધ્ય/પરચ/૨૦૨૨/૯૫૭૫-૯૬૦૯ તા. ૦૮-૦૬-૨૦૨૨
૨. સલાહકાર અને સભ્ય સચિવ, ગુજરાત કાઉન્સિલ ઓન સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી,
ગાંધીનગર નો પત્ર ક્રમાંક :- GUJCOST/NCSC/2022-23/682 તા. ૨૫-૦૫-૨૦૨૨

ઉપરોક્ત વિષય અને સંદર્ભ અન્વયે જણાવવાનું કે, સમગ્ર દેશમાં રાષ્ટ્રીય બાળ વિજ્ઞાન પરિષદ નું આયોજન કેન્દ્ર સરકારના વિજ્ઞાન અને પ્રૌદ્યોગિકી વિભાગ ના એન.સી.એસ.ટી. નેટવર્ક દ્વારા યોજવામાં આવે છે. આ કાર્યક્રમ વર્ષ ૧૯૯૩ થી અમલ માં છે. રાષ્ટ્રીય બાળ વિજ્ઞાન પ્રોજેક્ટ કેન્દ્ર સરકારના વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી વિભાગ તરફથી પુરસ્કૃત કરેલ છે તથા ગુજરાત સરકારના શિક્ષા ખાતાએ માન્ય કરેલ છે. કાર્યક્રમ નો મુખ્ય હેતુ ૧૦ થી ૧૭ વય ના બાળકો / વિદ્યાર્થીઓમાં વિજ્ઞાન અને વૈજ્ઞાનિક અભિગમ પ્રસાર કરવાનો છે. જેમાં ૧૦ થી ૧૪ વર્ષ (નીચલી વય જુથ) તથા ૧૫ થી ૧૭ (ઉપલી વય જુથ) ના એમ બે વય જુથ ના વિદ્યાર્થીઓ ભાગ લઈ શકે છે.

દર વર્ષ ની જેમ આ વર્ષે રાષ્ટ્રીય બાળ વિજ્ઞાન પરિષદનું આયોજન ગુજરાત રાજ્યમાં કરવામાં આવનાર છે આ કાર્યક્રમ. ગુજરાત રાજ્ય સરકારે એ આ પરિષદમાં સક્રિય ભાગ લેવાનું આમંત્રણ રાજ્યની તમામ શાળાઓને પાઠવવામાં આવ્યું છે. આ પ્રવૃત્તિની કામગીરી ગુજરાત કાઉન્સિલ ઓન ટેકનોલોજી (ગુજકોસ્ટ), વિજ્ઞાન અને પ્રૌદ્યોગિકી વિભાગ ગુજરાત સરકાર કે જે રાજ્ય કો-ઓર્ડિનેટર છે તેને સોંપવામાં આવ્યું છે.

દર વર્ષે ની જેમ ખેડા જિલ્લામાં જિલ્લા કક્ષાની બાળ વિજ્ઞાન પરિષદનું આયોજન ડૉ.કલામ જિલ્લા લોક વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, જિલ્લા શિક્ષણાધિકારી શ્રી ની કચેરી, જિલ્લા પ્રાથમિક શિક્ષણાધિકારી શ્રી ની કચેરી તથા જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન- કઠલાલ ના સંયુક્ત ઉપક્રમે યોજવામાં આવનાર છે.

૩૦ મી રાષ્ટ્રીય બાળ વિજ્ઞાન પરિષદ નો મુખ્ય વિષય " આરોગ્ય અને સુખાકારી માટે ઇકો સિસ્ટમ ની સમજણ (Understanding Eco System for Health & Well - Being) " છે, તથા તેના પાંચ પેટા વિષયો ૧. તમારી ઇકો સિસ્ટમ ને જાણો (Know your ecosystem) ૨. આરોગ્ય, પોષણ અને સુખાકારીને પ્રોત્સાહન આપવું

ostering health, nutrition and well-being) ૩. ઇકોસિસ્ટમ અને આરોગ્ય માટે સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક પ્રથાઓ (Social and cultural practices for ecosystem and health) ૪. સ્વ-નિર્ભરતા માટે ઇકોસિસ્ટમ આધારિત અભિગમ (Ecosystem based approach for self-reliance) ૫. ઇકોસિસ્ટમ અને આરોગ્ય માટે તકનીકી નવીનીકરણ (Technological innovation for ecosystem and health) છે.

જિલ્લા કક્ષાએ પ્રથમ આવનાર પ્રોજેક્ટ ને રૂ.૧૦૦૦/-, દ્વિતીય આવનાર ને રૂ. ૭૫૦/- તથા તૃતીય આવનાર ને રૂ.૫૦૦/- તથા ટ્રોફી પુરસ્કાર અને પ્રમાણપત્ર આપી પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવશે.

જિલ્લા કક્ષાએ એ થી રાજ્ય કક્ષાએ કુલ ૫ અથવા ગુજકોસ્ટ કચેરી દ્વારા સૂચન મુજબ ના પ્રોજેક્ટ્સની પસંદગી કરવામાં આવશે.

રાજ્ય કક્ષા તથા રાષ્ટ્રીય કક્ષા ની સ્પર્ધા નો પ્રવાસ લથ્થું ખર્ચ તથા એકોમોડેશન ગુજકોસ્ટ કચેરી દ્વારા કરવામાં આવશે.

આ કાર્યક્રમને સફળ બનાવવા આપની શાળામાંથી ફરજિયાત ઓછામાં ઓછા ૨૫ પ્રોજેક્ટ્સ કે તેથી વધુ પ્રોજેક્ટ્સ રજીસ્ટર કરાવવાના રહેશે જેની ખાસ નોંધ લઈ તેની માહિતી જિલ્લા લોક વિજ્ઞાન કેન્દ્ર - ખેડા ને ઇ-મેલ કે ટેલેફોનિક આપવા જણાવવામાં આવે છે.

આ રાષ્ટ્રીય પ્રવૃત્તિમાં જિલ્લા ના વધુમાં વધુ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, શાળાઓ જોડાઈ હમેશા મુજબ સારો દેખાવ કરી જિલ્લા નું તેમજ રાજ્ય નું ગૌરવ વધારશે તેવી અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે. તે માટે શાળાના ઉત્સાહી શિક્ષકોને વધુ પ્રોત્સાહન મળે અને તેનો લાભ શાળાના બાળકોને મળે તે અંગેનું વાતાવરણ શાળામાં ઊભું થાય એવા પ્રયત્નો કરવાના રહેશે.

રજીસ્ટ્રેશન લિન્ક :- <https://forms.gle/y5TtBTWs2A5sTKVe7>

રજીસ્ટ્રેશન ની અંતિમ તારીખ :- ૩૦-૦૭-૨૦૨૨

સંપર્ક :- ૧. ભાવિકા બેન મકવાણા (૭૩૮૩૨૭૪૫૭૫) ૨. રોહનભાઈ વાણિયા (૮૦૦૦૭૫૦૦૭૬)

ઈ-મેલ :- dr.kalam.csckheda@gmail.com વેબસાઇટ :- <http://www.drkalamcsckheda.org>

Dr. Kalam
જિલ્લા શિક્ષણાધિકારી
ખેડા જિલ્લો, નર્ડીઆઈ.

બિડાણ :

૧. એનસીએસસી-૨૦૨૨ પુસ્તિકા (ગુજરાતી અને અંગ્રેજી)

નકલ રવાના જાણ સારું :

૧. નિયામક શ્રી, જિલ્લા લોક વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, મ્યુનિસિપલ હાઇસ્કૂલ, મિશન રોડ નડિયાદ.

सत्यमेव जयते
Department of Science and Technology
Ministry of Science and Technology
Government of India

राष्ट्रीय बाण विज्ञान परिषद

वर्ष - २०२२-२०२३

✚ शोकाथी थीम ✚

आरोग्य अने सुभाकारी माटे ँको सिस्टम नी समजण

❖ નેશનલ ચિલ્ડ્રન્સ સાયન્સ કોંગ્રેસ (NCSC), નેશનલ કાઉન્સિલ ફોર સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી કોમ્યુનિકેશન (NCSTC), ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી (DST), ભારત સરકારનો મુખ્ય કાર્યક્રમ, ૧૯૯૩ માં ૧૦ થી ૧૭ વર્ષની વયના બાળકો માટે દેશભરમાં શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો. જેમાં નિયમિત શાળાએ જનારા, શાળા છોડી દેનારા, ઝૂંપડપટ્ટીના બાળકો અથવા શેરીમાં રહેતા બંનેનો સમાવેશ થાય છે. આ કાર્યક્રમ ખાસ વિકલાંગ બાળકો (દિવ્યાંગજન) માટે પ્લેટફોર્મ પણ પૂરું પાડે છે. તે બાળકોને તર્કસંગત બનવા અને તેમના પડોશમાં સ્થાનિક સમસ્યાઓના ઉકેલ માટે સમજવા, સંશોધન કરવા અને ઉકેલો શોધવા માટે વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિઓ લાગુ કરવા માટે એક મંચ તરીકે કામ કરે છે. આ પૂછપરછ-આધારિત લર્નિંગ પ્રોગ્રામ દર વર્ષે ચોક્કસ ફોકલ થીમ પર યોજવામાં આવે છે જે સતત બે વર્ષ સુધી ચાલુ રાખવામાં આવે છે અને 'લોકલ ફોર ગ્લોબલ'ના મૂળ સિદ્ધાંત પર નક્કી કરવામાં આવે છે. કોવિડ રોગચાળા પછીની 'નવી સામાન્ય' પરિસ્થિતિ હેઠળ UNO એ માનવ સુખાકારી, જૈવવિવિધતા સંરક્ષણ અને ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યોને હાંસલ કરવા માટે તેની પ્રતિબદ્ધતાને ધ્યાનમાં રાખીને અસ્તિત્વમાંના બંધારણો અને ઉપલબ્ધ સંસાધનોમાં 'ઇકોસિસ્ટમ રિસ્ટોરેશન' પર ૨૦૨૧-૨૦૩૦ને UN ઠાવકા તરીકે જાહેર કર્યા છે. આ ઘોષણા તેમજ પરિણામોને ધ્યાનમાં રાખીને, NCSC 2022 અને 2023 ની ફોકલ થીમ નક્કી કરવામાં આવી છે.

❖ ફોકલ થીમ - આરોગ્ય અને સુખાકારી માટે ઇકો સિસ્ટમ ની સમજણ (Understanding Eco System for Health & Well – Being)

ઇકોસિસ્ટમ્સ આપણાં ગ્રહની જીવન સહાયક પ્રણાલીઓ છે જે ફક્ત મનુષ્યો માટે જ નહીં પરંતુ અન્ય તમામ જીવન-સ્વરૂપો માટે પણ છે. ખોરાક, પાણી, સ્વચ્છ હવા, આશ્રય અને નિયંત્રિત આબોહવા વગેરે માનવ અસ્તિત્વ માટે ની મૂળભૂત જરૂરિયાતો છે. ઇકોસિસ્ટમમાંથી મેળવેલા અન્ય ફાયદાઓમાં પ્રજાતિઓના સંપૂર્ણ પૂરક, અખંડ વોટરશેડ, આબોહવા નિયમન અને આનુવંશિક વિવિધતાનો સમાવેશ થાય છે. ઇકોલોજીકલ સંતુલન, જૈવવિવિધતા, તાજા પાણીના સ્ત્રોતો, ખાદ્ય ઉત્પાદન પ્રણાલીઓ અને આબોહવા નિયમન પર કોઈપણ પ્રકારનો તણાવ આરોગ્ય અને સુખાકારી પર મોટી પ્રતિકૂળ અસરોનું કારણ બને છે. તેથી, ઇકોસિસ્ટમને જીવન-સહાયક-સિસ્ટમ તરીકે સમજવું જરૂરી છે. ઇકોસિસ્ટમ ના ઘટકો, ઘટકો વચ્ચેના આંતરસંબંધો, અજૈવિક અને જૈવિક પરિબલોની ભૂમિકા અને કાર્યો, ખાદ્ય સાંકળનું મહત્વ, ઊર્જા ગતિશીલતા, ઇકોલોજીકલ સેવાઓ, જૈવવિવિધતા (આનુવંશિક અને પ્રજાતિઓની જાતો) વગેરે ઇકોલોજીકલ સાક્ષરતા લાવવા ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે. તદ્દપરાંત, આરોગ્ય અને સુખાકારીને અસર કરતી ઇકોસિસ્ટમ પર માનવ પ્રભાવોને સમજવું પણ ખૂબ મહત્વનું છે. તે જાણવું આવશ્યક છે કે કેવી રીતે આપણી પ્રવૃત્તિઓ ઇકોસિસ્ટમના કાર્યોને ખલેલ પહોંચાડે છે જે આરોગ્ય અને એકંદર સુખાકારી પર વિવિધ નકારાત્મક અસરો તરફ દોરી જાય છે. આથી, ઇકોસિસ્ટમ પરની નકારાત્મક અસરોને ઘટાડવા અને તેના દ્વારા ઇકોસિસ્ટમ ટકાઉપણું, આરોગ્ય સલામતી અને સલામતી તેમજ તમામ માટે સુખાકારી પ્રાપ્ત કરવા માટે તમામ સ્તરે આપણી દૈનિક પ્રવૃત્તિઓને સુધારણા અને પુનઃડિઝાઇનિંગની જરૂર છે.

ફોકલ થીમ બાળકોને તેમના પોતાના સ્થાનિક સંદર્ભોમાં વિજ્ઞાનની પદ્ધતિઓ લાગુ કરવા માટે પૂછપરછ-આધારિત શિક્ષણ માટે સંલગ્ન કરીને મુખ્ય નીચેના પાસાઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે.

- તેમના પડોશમાં ઇકોસિસ્ટમનું અન્વેષણ અને સમજણ અને ઇકોસિસ્ટમ સંરક્ષણ અને પુનઃસ્થાપન માટે પહેલ કરવી
- આરોગ્ય, પોષણ અને સુખાકારી સાથે ઇકોસિસ્ટમના આંતર જોડાણો અને તેની અસરોની તપાસ કરવી
- સ્થાનિક સ્તરે પ્રાકૃતિક સંસાધન વ્યવસ્થાપન, ફાર્મ અને બિન-ખેતી આધારિત ઉત્પાદન, અને ખોરાક, પોષણ અને આજીવિકા સુરક્ષા, આરોગ્ય સલામતી, અને આબોહવા પરિવર્તન અને આપત્તિ પ્રત્યે સ્થિતિસ્થાપકતા અને અનુકૂળન વિકસાવવા માટેના માર્ગો શોધવા માટે, ઇકોસિસ્ટમ અભિગમના આધારે પ્રયોગો માટે પહેલ કરવી. જોખમ ઘટાડો.
- ઇકોસિસ્ટમ સંરક્ષણ અને પુનઃસ્થાપન, પોષણ અને આરોગ્ય સલામતી માટે નવીન વિજ્ઞાન અને તકનીકી ઉકેલ શોધવા.

આ મુખ્ય બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, ફોકલ થીમને નીચેની પાંચ પેટા થીમમાં વિભાજિત કરવામાં આવી

૧. તમારી ઇકો સિસ્ટમ ને જાણો (Know your ecosystem)

વ્યાપક રીતે, આ પેટા-થીમ બાળકોને તેમના પડોશમાં ઇકોસિસ્ટમનું અન્વેષણ કરવા, ઓળખવા અને તેના વિવિધ ઘટકો (એક જૈવિક અને જૈવિક), તેમના આંતરસંબંધો, કાર્યો, ઇકોસિસ્ટમમાં અમુક પ્રજાતિઓની ભૂમિકા, ઇકોસિસ્ટમ સાથે જૈવવિવિધતાનું જોડાણ, ઇકોલોજીકલ સેવાઓ, ઇકોસિસ્ટમ પર માનવ નિર્ભરતા અને ઇકોસિસ્ટમ પર માનવ પ્રવૃત્તિઓની અસર, વિશે જાણવા માટે તેના પર અભ્યાસ કરવા પ્રોત્સાહિત કરશે.

૨. આરોગ્ય, પોષણ અને સુખાકારીને પ્રોત્સાહન આપવું (Fostering health, nutrition and well-being)

આ પેટા-થીમ બાળકોને તેમના પોતાના વિસ્તારમાં, આરોગ્યની સ્થિતિ (માનવ અને પ્રાણી બંને), પોષણ અને સુખાકારી વિશે વૈજ્ઞાનિક તપાસ કરવા માટે પ્રેરિત કરશે અને સાથે સાથે વ્યક્તિગત, કુટુંબ અને સામુદાયિક સ્તરે આરોગ્ય સલામતી અને સુરક્ષા, પોષણ સુરક્ષા અને સુખાકારી સુનિશ્ચિત કરતી પરિસ્થિતિને મજબૂત અને પ્રોત્સાહન આપવાના માર્ગો અને માધ્યમો ઓળખવાના પ્રયાસો કરવા માટે પણ પ્રોત્સાહિત કરશે.

૩. ઇકોસિસ્ટમ અને આરોગ્ય માટે સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક પ્રથાઓ (Social and cultural practices for ecosystem and health)

આ પેટા-થીમ હેઠળ બાળકોને તેમના સ્થાનિક કક્ષાએ ઇકોસિસ્ટમ ના સંરક્ષણ અને તેની સાથે જોડાયેલ સેવાઓ હેતુ સમયાંતરે વિકસિત થયેલ સામાજિક-સાંસ્કૃતિક પ્રથાઓ તથા ટકાઉપણું, રૂઢિચુસ્ત પ્રકૃતિની રીત અને અર્થ આવી જ્ઞાન પ્રણાલીઓ એક પેઢીથી બીજી પેઢીમાં સ્થાનાંતરિત થઈ તેના વિશે જાણવા તેને લગતા દસ્તાવેજ તથા તેની અધિકૃતતા માટે પ્રેરિત થશે.

૪. સ્વ-નિર્ભરતા માટે ઇકોસિસ્ટમ આધારિત ં ભિગમ (Ecosystem based approach for self-reliance)

બાળકોને, આ પેટા-થીમ હેઠળ, સંભાવનાઓને ઓળખવા અને જમીન, પાણી અને જીવંત સંસાધનોનું સંકલિત સંચાલન કેવી સમાન રીતે સંરક્ષણ અને ટકાઉ ઉપયોગને પ્રોત્સાહન આપે છે તેનો અભ્યાસ/અન્વેષણ કરવા માટે પ્રેરિત થશે. બાળકો ઇકોસિસ્ટમ મેનેજમેન્ટ પ્રવૃત્તિઓની વિશાળ શ્રેણી કે જે સ્થિતિ સંતુલનમાં વધારો કરે છે અને લોકો અને પર્યાવરણની આબોહવા પરિવર્તનની નબળાઈને ઘટાડે છે તેનો પણ અભ્યાસ કરી શકે છે. આ પેટા થીમ હેઠળ બાળકો દ્વારા વિવિધ ઇકોસિસ્ટમ પર આધારિત વિવિધ અભિગમોનો અભ્યાસ અને અન્વેષણ કરી શકાય છે.

૫. ઇકોસિસ્ટમ ં ને આરોગ્ય માટે તકનીકી નવીનીકરણ (Technological innovation for ecosystem and health)

આ પેટા-થીમ બાળકોને સ્થાનિક સ્તરની સમસ્યાઓ શોધવા અને ગ્રીન ટેકનોલોજી, ઉચિત ટેકનોલોજી, માહિતી અને સંદેશાવ્યવહાર ટેકનોલોજીના પરિપ્રેક્ષ્યમાં સ્થાનિક તકનીકી ઉકેલો વિકસાવવા અથવા કરકસરયુક્ત નવીનતાના સિદ્ધાંતો પર આધારિત પરંપરાગત તકનીકને સુધારવા માટે પહેલ કરવા પ્રોત્સાહિત કરશે.
